

MEĐUNARODNI SKUP U POVODU 200. GODIŠNJICE DONOSA RELIKVIJA U VODNJAN

Duhovno blago i odgovornost

Vodnjanske relikvije i njihovo štovanje u povijesno-političkom, vjerskom, teološkom, sociološkom, ekumenskom, antropološkom i forenzičkom smislu, valorizacija i vizija budućnosti vodnjanskoga sakralnog blaga bile su teme međunarodnog znanstvenog skupa održanog 21. lipnja u Vodnjanu, u organizaciji Župnog ureda sv. Blaža Vodnjan i Grada Vodnjana

Piše: Dragica ZELJKO-SELAK

Usredištu su bila istraživanja provedena posljednjih desetak godina u kojima su sudjelovali Hrvatski restauratorski zavod iz Zagreba, Patologija KBC-a Split i Sveučilište u Splitu, Centar za forenzičko ispitivanje "Ivan Vučetić" MUP-a u Zagrebu, Filozofski fakultet iz Zagreba i drugi. Jedna od zanimljivosti istraživanja bila je i da su otkriveni sačuvani unutarnji organi u tijelu sv. Nikolozze i sv. Ivana Olinija.

Okupljene su pozdravili župnik mons. Marijan Jelenić, Claudio Vitasović, gradonačelnik Vodnjana, Sandro Manzin, predsjednik Zajednice Talijana, istarska dožupanica Giuseppina Rajko i porečko-pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša, koji je podsjetio, da se u povijesti Katoličke Crkve uvijek štovalo ono što je bilo sveto (hagios), što znači biti odvojen od svijeta. Svetci na poseban način predstavljaju tu odvojenost, a relikvije su veza s tim svetcima. "Te relikvije predstavljaju one ljude koji su živjeli svetim životom i nerijetko darovali svoje živote za druge ljude. Zato što su bili dobri i živjeli svetim životom mi ih danas častimo i želimo im se nekako približiti jer u njima vidimo odraz Isusa Krista kojeg su oni slijedili. Budemo li tako razmišljali onda će i ove relikvije imati utjecaja na naš život, to je ono najvažnije." Zahvalio je predavačima i odao priznanje župniku Jeleniću, zahvalivši mu za sve ono što on ovih 40-ak godina čini za tu posebnost...

Za početak o. Jelenić izmolio je Himan Duhu Svetomu, potom je predstavljen dokumentarac Danila Dragosavca, o odabranim trenucima kanonske rekonstrukcije, antropološke obrade posljednjeg dijela relikvija u pet sakrofaga koji nisu do sada bili otvarani i znanstvena istraživanja provedena na relikvijama 9 svetaca i 3 svete, sveukupno 199 dijelova, koji su javnosti prvi put predstavljeni u veljači 2018.

Na skupu je sudjelovalo oko dvadesetak predavača, a otvorio ga je dr. Stjepan Trogrlić iz pulske podružnice Instituta društvenih znanosti "Ivo Pilar", koji je govorio o društveno-političkim prilikama u vrijeme donošenja relikvija iz Venecije, dao presjek društvenih i političkih prilika u Europi prije dva stoljeća, između revolucije i restauracije, Istra u kontekstu te europske restauracije, o Crkvi u Istri na

početku 19. st. i upravno-teritorijalnoj podjeli, Vodnjan na crkvenoj karti Istre, pod vlašću Austro-Ugarske Monarhije, kada je Istra bila podijeljena na 17 kotara, od kojih je Vodnjan bio jedan. U smislu crkveno-teritorijalnog ustroja na području Istre tada se nalazilo sedam biskupija. Vodnjan je tada imao 3680 duša. U doba donošenja svetih tijela u Vodnjan Europa proživljava prve godine restauracije i početak nastojanja da se spriječe promjene izazvane Francuskom revolucijom i Napoleonovim ratovima te o utjecaju Crkve na cjelokupnu stvarnost, istaknuvši da je sadržaj i smjer političke restauracije odredio Bečki kongres 1815. Uokvireni austrijskom restauracijom Istra i Vodnjan prolaze doba u kojem je državno i crkveno ustrojstvo, stavljeno u službu sveobuhvatne kontrole centralne vlasti.

Prof. Ante Crnčević s KBF u Zagrebu, u štovanju relikvija u Katoličkoj Crkvi, istaknuo je da iščitavanje značenja relikvija u kršćanskom kulturalnom kontekstu otvara prostor raznolikim pristupima među kojima ne bi smio izostati onaj teološki

Vodnjanske mumije svetaca

koji je bio razlog pomnoga čuvanja i čašćenja ostataka tijela kršćanskih svetaca. Pojasnio je, što je to što ostaje i što je to vrijedno čašćenja u relikvijama kršćanskih svetaca. Ono što se časti nije ostatak tijela. Čašćenje relikvija, kao fragmenata vječnosti unosi i same vjernike u dinamiku spomena koji ostaje živi i djelatan u hodu Crkve kroza svijet. Naglasio je kako i najvažnije kršćanske relikvije, Kristova križa i platna u koje je bilo umotano njegovo tijelo, bivaju prepoznate tek oko 4. st. prigodom iskapanja Golgote u doba cara Konstantina. Ti elementi, povezani s Kristovim životom postali su relikvijom nad kojom je moguće uvijek iznova promišljati o čudesnosti Božjega očitovanja ljudima te o njegovoj brizi da svaka ljudska sumnja bude izliječena spoznajom Božje spremnosti da bude uvijek toliko malen da bi bio vjeron i od ljudi prihvaćen radi njihova spasenja.

Župna crkva Sv. Blaža, Vodnjan

Doc. Anto Nadj, povjesničar umjetnosti iz Beča, pokušao je odgovoriti na upit *Što suvremenom čovjeku znači Sveto?*, te je kroz različita istraživanja iznio zanimljive podatke o sakralnom turizmu, o tome kako suvremeni čovjek proživljava i gradi svoj odnos prema svetome, ali i o tome što današnji čovjek smatra svetinjom. Prema statistici, što je suvremeniku sveto i najvažnije u životu u Austriji većina ispitanika izjasnilo se da su to zdravlje i sreća, nešto manje slobodno vrijeme i putovanja, dok je na dnu ljestvice stajalo ono lat. *sanctus*.

O *Povijesti relikvija u Vodnjanu* govorio je vodnjanski župnik o. Jelenić, najvažnija osoba u predstavljanju vodnjanskih relikvija. On je tijekom četiri desetljeća, i kada je to bilo opasno i za osobnu slobodu, ulagao napore u očuvanje, što dostojnije predstavljanje vodnjanskih relikvija. Podsjetio je na pronalazke, istraživanja i predstavljanje relikvija, spomenuvši brojne osobe i institucije koje su u raznim trenucima tih procesa imale važnu ulogu, istaknuvši da je relikvije u Vodnjan donio slikar Gaetano Gressler, nastojeći ih tako sačuvati od opasnosti koja im je prijetila od francuskoga revolucionarnog pokreta koji se širio diljem Europe. Na njegovo predavanje nadovezao se Sandro Manzin Zatvaranje relikvija od strane Gaetana Gresslera u Veneciji, podsjetivši tako na osobu koja je bila oruđe u rukama povijesti, jer su zahvaljujući njegovoj promisli relikvije stigle u Vodnjan.

Uloga svetaca za uljudenje ljudske zajednice u globalizacijskoj civilizaciji bilo je izlaganje Darka Grdena, novinara *Glasa Koncila*, koji je kazao da razmišljanje o ulozi svetaca u *Uljudivanju ili u promicanju čovječnijeg načina života*, u globaliziranoj civilizaciji dovodi do upita koji se tiču srži kršćanske vjere: što je to svetost, za čim svetci teže, što su to ostvarili ljudi koje mi kršćani zovemo svetcima? Zaključivši, ako itko ostvaruje čovječanstvo kao božansku sliku obnovljenu u izvornoj ljepoti i oplemenjenu Božjom milošću onda su to svetci. Nasljeđujući savršenog čovjeka Isusa Krista oni su svijet čovječanstva. U *Antropološkoj obradbi vodnjanskih reli-*

kvija doc. Željana Bašić i doc. Ivana Kru-
 žić sa Sveučilišnog odjela za forenzične
 znanosti u Splitu, osvrnule su se na znan-
 stvena istraživanja provedena na vodnjan-
 skim relikvijama.

Marijana Petir, hrvatska zastupnica u Eu-
 ropском parlamentu govoreći o *Civiliza-
 cijskom trenutku teologije* žene naglasila je
 da 200. obljetnica prijenosa relikvija iz Ve-
 necije u Vodnjan, među kojima se nalazi
 čak 46 svetaca, prigoda za govoriti o zna-
 čenju i položaju žena u povijesti, sadaš-
 njosti i budućnosti naše Crkve, ali i cijelog
 društva. Govoreći o pozivu na svetost, o
 Božjem naumu o ženi u novoj civilizaciji,
 istaknula je da kroz cijelu povijest kršćan-
 stva, do današnjeg suvremenog trenutka
 upravo su žene, bake, majke, kćeri bile
 najvjernije prenositeljice vjere i čuvarice
 tradicije. ... Zaključivši da se slika i uloga
 žene već promijenila te još uvijek mije-
 nja, upravo je stoga ključan ovaj povijesni
 trenutak za daljnja promišljanja, kao i za
 iskazivanje dubokog poštovanja spram
 relikvija čije preseljenje na današnji dan
 slavimo, a na osobit način ovih 46 svetaca
 koje su svojim životnim uzorom zauvijek
 u povijest čovječanstva i kršćanstva utkale
 neizbrisivi trag i ostavile dubok primjer
 ženske snage i živuće vjere.

Predavanje *Virtualno svetište Vodnjan*
 prof. Šime Andelinovića, izv. prof. Ivana
 Zoraje, prof. don Ivana Tadića iz Splita,
 predstavio je o. Jelenić. O *Forenzična zna-
 nost i relikvije* govorila je dr. Andrea Ledić,
 načelnica Centra za forenzičko ispitivanje,
 istraživanje i vještačenje Ivan Vučetić,
 MUP-a i Ureda Sveučilišta u Zagrebu,
 predstavivši Centra te izrazivši radost da
 su se mogli uključiti u 'sređivanje' vod-
 njanskih relikvija, istaknula je, da je Hr-

vatska domovina Ivana Vučetića, koji je
 1891. ustanovio sistematiku desetoprstne
 daktiloskopske zbirke i dao neizbrisiv do-
 prinos čovječanstvu, a da bi se to očuvalo,
 potrebna je razmjena iskustava, kao i u
 primjeru u Vodnjanu, jer izučavanje sve-
 taca važno je za čovječanstvo pogotovo u
 današnje doba. Svetci su moralne ličnosti
 i jedino jamstvo opstanka ljudskog druš-
 tva. Relikvije kao ostatci zemaljskog tijela
 svetaca ili stvari koje su u životu koristili
 predstavljaju izazov za znanstvenike i fo-
 renzičare. O zajedničkim istraživanjima
 vodnjanskih relikvija Rekognicija vod-
 njanskih relikvija - nova istraživanja go-
 vorila je izv. prof. Zdravka Hincak-Daris,
 sa FF Sveučilišta u Zagrebu i Ureda foren-
 zične znanosti. U listopadu prošle godine,
 otvoreno je i raščlanjeno pet sakrofaga sa
 relikvijama trinaest svetaca, od kojih su tri
 žene. Sakrofazi nisu otvoreni 200 godina.
 Sva građa je dokumentirana i obrađena
 forenzičnim metodama. Dobar prikaz
 raščlambe pružaju koštani ostatci ženske
 osobe doživljene starosti 45-50 godina,
 visine oko 160 cm položenih u sakroflag s
 natpisom sv. Kandida.

Novinarka HRT-a Vesna Jurić-Rukavina
 govorila je o medijskoj praćenosti feno-
 mena relikvija u izlaganju Sakralna ba-
 ština Vodnjana u medijskom prostoru.
 Istaknula je da se novinari nalaze pred
 izborom hoće li u sve ubrzanijem svijetu
 trećeg tisućljeća odabrati konstruktivno
 djelovanje na strani dobra. Naglasila je
 potrebu boljeg odgoja medijskih djelat-
 nika u specijaliziranom djelokrugu izvje-
 štavanja o vjerskim temama. „U našem
 medijskom prostoru uz Vodnjan najčešće
 se ističe riječ senzacija. Ono što je manje
 uočljivo jest prikaz svetaca.“

O *Viziji i opravdanosti prezentacije sakral-
 nog blaga Vodnjana* govorile su politologi-
 nja Mirna Vulin i novinarka Jelena Devčić
 iz Agencije Kocka. U prvom dijelu o uklju-
 čenju cjelokupne zajednice u taj projekt, a
 u drugom o dogradnji aneksa za smještaj
 relikvija i drugih sadržaja.

Arheologinja Kristine Džin podsjetila je
 da je u Vodnjanu prva sakralna zbirka
 predstavljena 1974., u doba vladavine po-
 litičkog jednogumlja, te da je devedesetih
 godina prošloga stoljeća ona upotpunjena
 otvaranjem i drugog dijela. Time je Vod-
 njan već tada bio upisan na karti vjerskog
 i sakralnog turizma. ... Novi modusi pred-
 stavljanja trebali bi upućivati na duhovno
 i vizualno značenje koje će promatraču
 približiti život svetaca a sve ostalo treba
 prepustiti duhovnosti posjetitelja.

Zaključak simpozija izrekao je vlč. Jakov-
 ljević, naglasivši kako u svim budućim
 koracima očuvanja i predstavljanja reli-
 kvija treba paziti da sve bude usklađeno s
 odredbama Kongregacije za kauze svetih,
 napose o teologiji prostora gdje se relikvi-
 je namjerava predstaviti javnosti, to treba
 biti prostor koji će davati mogućnost raz-
 zvoja štovanja, svojevrsna *kapela sanctorum*.
 Potrebno je u svemu što se čini glede
 relikvija imati na umu i ne smije ih se tre-
 tirati kao muzejske izložke.

Vodnjanski župnik mons. Antun Marjan
 Jelenić predstavio je planove izgradnje
 kripe i svetišta te najavio objavljivanje
 monografije o vodnjanskim relikvijama.

Biskup u miru mons. Milovan istaknuo je
 kako su relikvije za jednu biskupiju zado-
 voljstvo, ali i odgovornost te zaželio da se
 rad na projektu zaštite vodnjanskih reli-
 kvija i sakralne zbirke nastavi na dobrobit
 župe i Vodnjana.